

Pensionsstiftelseaktuell

Av fil. lic. Erik Hahr

Under höstens "skattedagar" har ställts en hel del frågor sammanhängande med pensionsstiftelser och avsättning till sådana. Några av frågorna må här redovisas och i korthet besvaras.

Måste stiftelse vara ställd under tillsyn och ha fått stadgarna fastställda före årsskiftet för att avsättning till densamma skall vara avdragsgill på gamla året?

Frågeställaren sade sig minnas ett uttalande av riksskattenämnden, enligt vilket svaret på frågan skulle bli: i princip ja, men man skulle kunna avstå från att upprätthålla kravet under en viss övergångstid efter år 1955 då kraven infördes.

Det uttalande som avses synes vara det som förekommer i RN 1956 nr 6:4. Här talas emellertid endast om *stiftelses* skattskyldighet, och det konstateras att denna skall bedömas med hänsyn till förhållandena vid beskattningsårets utgång. För att stiftelsen i beskattningshänseende skall kunna behandlas som pensionsstiftelse kräves att stiftelsen vid beskattningsårets utgång står under tillsyn och att dess stadgar före denna tidpunkt har fastställts av tillsynsmyndigheten. Riksskattenämnden förordade dock en mildare bedömning beträffande taxeringsåret 1956.

Beträffande *företagets* rätt till avdrag finns i förevarande sammanhang intet uttalande. Vid bedömning av frågan, huruvida företaget skall medgivas avdrag eller inte för gjord avsättning, torde det dock

kunna påstås, att det är alldeles likgiltigt om stiftelsen står under tillsyn och har fastställda stadgar vid årsskiftet eller inte, blott så är förhållandet vid den tidpunkt då taxeringen skall äga rum. Stiftelsen behöver inte ens vara bildad vid årsskiftet. Det må i sammanhanget erinras om, att bunden stiftelse endast kan bildas genom beslut å bolagsstämma samtidigt som beslut fattas om överföring av vinstmedel till stiftelsen.

Finns något maximibelopp för den pension, som den avdragsgilla avsättningen avser?

Nej, det finns det inte. I avvaktan på införandet (som sedan skedde 1955) av bestämmelser som hindrade avsättning för huvuddelägare i fåmansbolag praktiserades visserligen på sin tid vissa maximerande regler av taxeringsmyndigheterna, men motivet härtill har ju bortfallit i och med tillkomsten av 1955 års regler. Prövning av "skäligheten" e dyl av en pension behöver nu inte ske (saknar stöd i lagen) och synes veterligen inte heller förekomma.

Någon har sagt, att man numera för att vara säker på att erhålla avdrag vid avsättning, i fråga om pensionsbeloppens storlek skulle vara nödsakad att nöja sig med ITP-standarderna, men detta är inte riktigt. För övrigt är ITP-reglerna inte (inte ens inom SAF-området) normgivande för toplönerna.

Skatte - exp

gångsbelopp in pensions-

är ställd, här
'beredande"-
örutsättning
givetvis, att
samma. Är
hinder fin-
med ja. Att
nedgivande
omma. En
både tänk-
telse, inne-
v vars ka-
mindre be-
r, motsva-
is det stif-
om före-
skall för-
ler inköp

... att utrustelseinnehavare
och andra destinatörer, så att stiftelsen
därmed också upphör. Även i detta fall
saknas hinder för bestämmelsens effek-
tuerande. Dyliga regler gäller för övrigt
för bundna stiftelser.

En vanlig missuppfattning som det i
förevarande sammanhang kan finnas an-
ledning att påtala är, att en ägare av en
pensionsförsäkring inte skulle kunna få
sälja sin försäkring till försäkringsbola-
get och alltså få den utbytt mot ett kon-
tantbelopp. Ingenting hindrar detta, blott
parterna själva är överens. Sådana utby-
ten är inte heller alls ovanliga, låt vara
att försäkringsbolagen t. ex. av urvals-
skäl måste iakttaga en viss återhållsamhet.
Anledningen till missuppfattningen beror
säkert därpå, att det vid s. k. garanterad
pensionsförsäkring (som till större delen
försäkringstekniskt sett består av en ka-
pitalförsäkring) enligt KL skall finnas

en klausul som säger att försäkringen in-
te får utbytas mot ett kontantbelopp, om
försäkringen skall kunna betraktas som
pensionsförsäkring i KL:s mening. Be-
lopp som erhålles i utbyte mot pensions-
försäkring skall beskattas hos mottagaren.
Detta gäller även sådant belopp som må
erhållas från en pensionsstiftelse.

Att en pensionsstiftelses stadgar inne-
håller regler för utbyte i vissa fall av
pension mot ett kontantbelopp kan inte
förta stiftelsen dess karaktär av pensions-
stiftelse.

**Ett företag har i stadgarna för sin pen-
sionsstiftelse en bestämmelse av vil-
ken följer, att stiftelsens medel inte
endast får utan skall användas till
ATP-avgifter. Behöver bestämmelsen
följas?**

Införandet av bestämmelsen i fråga
uppställdes på sin tid av riksskattenäm-
nden som ett villkor för att avdragsrätt
skulle erhållas vid tillämpning av s. k.
anpassningsklausul i pensionsutfästelser-
na. Med sådan menas att pension utlovats
med visst belopp men med avdrag för
vad som kunde erhållas i form av allmän
tjänstepension. Svaret på frågan blir, att
har ett företag infört anpassningsklausu-
len och utnyttjat avsättningsmöjligheten,
det också bör söka efterleva stadgebe-
stämmelsen. En svårighet kan dock upp-
stå därigenom, att man inte vet om över-
skott föreligger eller inte. Någon defini-
tion av överskottsbegreppet finns inte för
närvarande. Det vore önskvärt, att riks-
skattenämnden i detta läge gjorde ett ut-
talande som befriar företagen från att
fullgöra sin andel i den överenskommelse,
vilken man kan säga träffades i samband

med tillkomsten av den generösa avdragsregeln.

I åtskilliga stadgar har man tagit in den omfrågade bestämmelsen av misstag, d. v. s. i fall där anpassningsklausulen inte fanns i utfästelserna. I dylika fall behöver man inte känna sig bunden av bestämmelsen.

Vid användandet av stiftelsemedel till ATP-avgifter måste man givetvis hålla sig inom stiftelsens destinatärskrets; det kan endast bli fråga om avgifter som kan anses belöpa på destinatärskretsen.

Verbet "avse".

Från ett par håll har frågats, om det är tillräckligt ur avsättningssynpunkt att som ofta skett meddela de anställda, att företaget "avser" att följa i uppgörelsen i pensionsfrågan mellan arbetsmarknadens parter given rekommendation rörande pensionsförmånerna. Saken torde synas mången klar: företaget måste ju före meddelandet rimligtvis ha fattat ett beslut att följa rekommendationen. Därjämte har det påpekats, att där löneuppräkning skett och pengarna utbetalats, företaget i handling manifesterat sitt beslut. Löneuppräkning förekommer emellertid inte överallt, och företrädare för riksskattenämnden har trots allt deklarerat viss tveksamhet inför verbet i fråga. För att få klarhet kunde det kanske därför

vara lämpligt om något företag begärde ett förhandsbesked.

*

Utan tvivel finns det många företag som skulle önska att just i år göra en stiftelseavsättning och fördenskull få en skattetaksberäkning utförd. Har emellertid i 1959 års bokslut avsättning gjorts upp till det skattetak som då fanns — baserat på "oanpassade" förmåner — och har anpassning nu genomförts, eller har de anställda utfästelser med anpassningsklausul, så kan det bedömas som uteslutet att i år göra någon ytterligare avsättning. I varje fall under nu nämnda förutsättningar är det onödigt att låta verkställa en ny beräkning. I själva verket kan det med rådande arbetsbelastning inom pensionsområdet, där de sakkunniga är att söka, vara svårt att erhålla en skattetaksberäkning inom till buds stående tid. Emellertid belöper det mesta av arbetet ofta på uträkandet av de nya förmånsbeloppen. Kan denna uträkning göras hos företaget, och önskar företaget (som då förutsattes inte tidigare ha satt av fullt upp till taket) verkligen undersöka möjligheten av en förnyad avsättning, behöver situationen trots allt inte te sig hopplös, helst som även beträffande andra faser i takberäkningen ett samarbete kunde tänkas bli etablerat mellan personal hos företaget och någon försäkringstekniskt skolad person.